

Eeva Kilpi

HÄÄTANHU

w s o y

Eeva Kilpi
HÄÄTANHU

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

ENSIMMÄINEN PAINOS

© EEVA KILPI

TEOS ON ILMESTYNYT ENSIMMÄISEN KERRAN 1973.

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
LÖNNROTINKATU 18 A, 00120 HELSINKI

ISBN 978-951-0-53611-7
PAINETTU EU:SSA

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@wsoy.fi

*Vanha koira jaloissani
katselen pihassa paikkaa
mihin hautaisin sen.
Totuttelen kuolemaan.
Sinun jälkeesi, ystävä,
otan ehkä miehen,
jonkun niistä aroista
ja allergisista.*

I

Hän tiesi että uusi tie oli valmistunut kevään aikana. Mutta tullessaan vanhan tien kohdalle, kilometripylvään ja linja-autopysäkin väliin, hän jarrutti tottumukselta, ja kääntyessään kuoppaiselle, autoa notkuttavalle tutulle tielle hän tunsu halunneensa saapua juuri näin, samalla tavalla kuin aina ennenkin. Ja niin kuin aina ennenkin koiru nousi pystyyn hänen jalkojensa vieressä etuistuimen edessä, työnsi kuononsa ulos sivuikkunasta ja nuuhki ilmaa.

– Mihin me tulimme, minne se Ruska nyt tuli, Anna Maria sanoi taputtaen sen niskaa.

Tällä kohtaa he aina tervehtivät toisiaan, totesivat saapuneensa taas, olevansa läsnä ja keskenään, palanneensa metsään jälleen kerran, he kaksi, kuinka muuten.

Kuoppaisen yhdystien pätkän jälkeen he kääntyivät vanhalle kylätielle, joka kulki kiemurrellen harjun reunaa pitkin. Ensimmäiselle vasemmalle, sitten oikealle, sitten vasemmalle ja sitten suoraan niin pitkälle kuin tietä riitti. Se oli hyvä ja turvallinen ohje annettavaksi kenelle tahansa. Sen jälkeen ei ollut pelkoa tulijoista. Anna Mariasta näytti, että tie mutkitteli vain eksyttääkseen jäljiltä. Hän tunsu kaarteet ja tien aaltoilun sydänelasta vatsanpohjaan saakka vaikka ajoikin hiljaa, silmiä lepuuttaen, oikea käsi koiran päälle.

– Missäs me nyt ollaan? Tännekö me eksyttiin? Taas tultiin, taas tultiin. Vielä kerran tultiin.

Tien oikealta puolen oli pari vuotta sitten hakattu metsä paljaaksi. Pohja kasvoi nyt nuorta tupsuista koivua, saraheinää ja pihlajantainta niin että kannot ja hakkuujätteet alkoivat juuri ja juuri peittyä. Vasemmalla puolella oli kylän kansakoulu. Se on sentään yhä toiminnassa, Anna Maria ajatteli. Viime vuonna oppilaita oli ollut kaikkiaan nelisenkymmentä, ensimmäisellä luokalla kahdeksan. Koulun jälkeen vastakkaisella puolella tietä olivat harmaat tutuiksi käyneet rakennukset yhä paikoillaan; ne olivat olleet tyhjillään kaikki nämä vuodet jotka Anna Maria oli ollut täällä kesäisin: pieni tupa kuisteineen, aitta ja navetta, heinittynyt piha niitten välissä, ikkunan edessä omenapuu kallistuneena mutta yhtäkaikki kukkaan puhkeamaisillaan. Kuitenkin joka kerta tänne tullessa oli tuntunut siltä kuin tuvassa eläjä olisi ilmaantunut pihalle tervehtimään, kysymään miten talvi oli mennyt, ja Anna Maria olisi saanut tilaisuuden kertoa että kaikesta päätellen siitä oli sentään selvitty kohtalaisesti koskapa täällä, jo tällä tiellä, tunsii alkavansa nähdä ja hengittää. Hän oli kuullut että tuvassa asunut mummo oli viety aikoinaan väkisin kunnalliskotiin; koko lopun elämänsä, vuosikausia, mummo oli odottanut tulevansa vielä kuntoon ja pääsevänsä kotiin. Monta paluuyritystäkin hän oli tehnyt ja aina hänet oli tavoitettu tiepuolesta nyytti ja kengät kädessä, talutettu autoon ja viety takaisin kaupunkiin. Lopulta hän oli yrittänyt tulla metsiä myöten; oli järjestetty etsintä ja alokkaat olivat löytäneet hänet suolta keräämässä muuraimia helmaansa; niin kerrottiin.

Ylempänä mäellä näkyi koivujen takaa iso valkoinen talo, kartano melkein, punaisine aittoineen, sekin tyhjänä jo ties kuinka monetta vuotta. Vain kesäisin kävivät ihmiset Helsingistä elämässä siellä muutaman viikon. Sen ympärillä olivat pellot muuttuneet kukkanurmiksi jotka vaihtoivat väriä pitkin kesää. Etelärinteet ja tiepuolet loistivat jo keltaisina

voikukista. Isot kuuset kukkivat punaisina. Tuomi satoi terälehtiään tielle. Tien toisella puolen oli kaksikerroksinen riihi jonka katto kasvoi paksua jäkälää.

Anna Maria muisti ensimmäisinä kesinä ihmetelleensä, miksi toisten ihmisten pärekatot osasivat vanheta niin tyylikkäästi ja ikään kuin luotettavalla tavalla samaan aikaan kun hänen omansa mieli seikkailemaan taivaan tuuliin. Syy tähän käsittämättömään ilmiöön oli selvinnyt hänen jouduttuaan ajamaan ainoan vanhaa tietä kulkevan linja-auton perässä: auton nostattama valtaisa pölypilvi laskeutui siunauksen tavoin alempana rinteessä sijaitsevan riihen katolle ja Anna Maria oli näkevinään kuinka jäkälä kurottui ahmimaan senpäiväistä pölyateriaansa.

Pienen mäen takana olivat omenapuut jo täydessä kukassa liian hyväsydämisen kauppiaan konkurssin tehneen kaupan ympärillä. Ikkunat umpeen laudattuina se näytti leskeltä joka kieltäytyy luopumasta suruasustaan vaikka monta vuotta on ehtinyt vierähtää kohtalokkaan elämänmuutoksen jälkeen. Liian hyväluontoinen, sanoivat kyläläiset kauppiaasta, antoi alennusta vaikka olisi pitänyt nostaa hintoja, myi luotolla ja unohti karhuta, otti urakoita ja maksoi työmiehille hyvin, jäi itse vähälle, myöntyi aina jos vähänkin tinki. Ja Anna Maria muisti sydän kirahtaen kuinka hän ei ollut itsekään ollut varma oliko sementtisäkkejä ollut kaksi vai kolme ja kauppias oli sanonut että ei hänkään muista, pannaan vaikka kaksi, ja kuinka hän oli tinkinyt saunan kiukaasta ja saanut alennuksen lisäksi kuljetuksen ilmaiseksi. Omaatuntoaan helpottaakseen hän oli alkanut vihata myymäläautoa ja sitten sekin oli lakanut käymästä.

Tämä tie on minulle täynnä muistoja vaikka minä olen täällä vain käypäläinen, hän mietti, tunkeutuja joka on ottanut oikeudekseen rakastaa näitä seutuja, omistaa ne silmillään ja

sydämellään, jokatalvisella kesänodotuksellaan; sillä voimattomuudella ja väsymyksellä jonka vallassa ihminen hakeutuu tänne kesäisin, sillä riippuvuudella joka syntyy kun maisema ottaakin vastaan, ei sylkäise ulos niin kuin vierasta esinettä vaan sulkee syliinsä, istuttaa rinnoilleen, tekee tilaa minullekin.

Tällä tavalla hän oli kokenut metsään tulemisen ensimmäisenä vuonna ja sen jälkeen joka kesä, aina tähän saakka. Hän oli suonut itselleen kaiken sen tunnelmoinnin jonka saapuminen tähän maisemaan hänessä herätti, hemmotellut sillä itseään talven jälkeen.

Mutkan takana oleva iso lato oli saanut uuden häikäisevän peltikaton. Se säteili silmiin moninkertaisten aurinkojen voimalla halliten maisemaa niin kuin nykyajan keksinnöt niin helposti ja mahdollista tekevät, sammutti hetkeksi auringossa kiiltävien pensaitten vivahteet, himmensi jopa voikukkien loiston. Vain harmaaseen maalaamattomaan seinään naulattu keltainen postilaatikko näytti pitävän puoliaan, edustavan tietoisesti sivistystä ja kuuluvan samaan maailmaan kuin sähkövyö aaltoileva pelti.

Paikalla josta piti kääntyä vasemmalle metsään oli nyt neljän tien risteys. Metsästä tulevaa tietä oli jatkettu kohtisuoraan kylätien ja peltojen poikki ja se kohtasi kiitotien mutkittelematta muutaman sadan metrin päässä. Syvät ojat reunustivat sitä molemmin puolin ja pinta oli kuin hienoa irtonaista järvenpohjahiekkaa, melkein kivetöntä ja vielä lentävämmän näköistä kuin vanhan tien tiukkaan painunut mutta loputtomasti irtokiveä kesivä pinta.

– Talojen lapsilla on nyt lyhyempi matka kouluautolta kotiin, tie on hyvä aurata, tulee ajan mittaan halvemmaksi, maitoautojen on helpompi kulkea, keinosiementäjät osavat paremmin perille, Anna Maria järkeili. – Hyötyä siitä on

minullekin, jukurtti ei ehdi lämmetä autossa, voi ei pääse sulamaan Thoreau'n sivuille, metvursti ei hikoile. Täytyypä heti ensimmäisen kaupungissa käynnin yhteydessä tutkia sitä arvostaen mutta kriittisesti, tieosakkaan oikeudella ja neljäs-osavuoden käyttäjän asiantuntemuksella.

Aurinko paistoi nyt suoraan silmiin hänen käännettyään kii-totien suuntaiselta vanhalta tieltä metsään johtavalle kapealle tielle. Hän ei nähnyt hetkeen mitään ja ajoi kuin sormituntu-malla, muistaen ja tunnistaen tien äkillisen laskun ja lievän kaartumisen risteyksen jälkeen. Sitten puut sulkeutuivat tien yläpuolella, viileys tulvahti ikkunasta ja hän saattoi taas nähdä; saapuminen taitaakin alkaa vasta tästä, vihreydestä joka ryöp-sähtää ympäröimään joka puolelta, tiestä joka ilmiselvästi joh-taa pois ihmisten ilmoilta.

Talo ja navetta, käkkyräinen omenapuu kukassa, aitaus ja hiehon utelias katse. Toisella puolen niitty ja nuorta matalaa heinää. Sitten metsää ja tienvarressa kuusitukkeja, komeita suoria runkoja lastausta odottamassa.

– Ovatkohan ne hakanneet nyt *sen* metsän, Anna Maria ajatteli sydän kylmeten, yrittäen valmistaa itseään kestäämään tämänkesäisen pettymyksen. Joka kevät täällä oli jokin muut-tunut. Maisemaa joka alkuaan oli ollut rehevä, yltäkylläinen ja kaunis, oikea loputtomuutta henkivä Herran kukkaro, oli viime vuosina pilkottu miltei joka kulmalta. Aina oli ollut uusi pettymys odottamassa, uusi rinne paljaana ja hakkuujätteiden peitossa kuin sotimisen jäljiltä, kunnes hän oli valmis kiittä-mään Jumalaa jokaisesta kuusesta joka vielä seiso, halaamaan jälleennäkemisen ilosta jokaista honkaa; lähtiessä ei koskaan tiennyt tavataanko enää; jokainen hetki voi olla viimeinen, jokainen hyvästijättö ikuinen, hän oli puhutellut viime syk-synä matkan varren puita; tässä vaiheessa missä me elämme, itse kukin kirves juurella.

Koira vinkui ja läähätti, sekin tunsu jo paikat. Vaikka mistä ihmeestä, Anna Maria ajatteli. Sen näkö oli heikentynyt, silmien keskustat lasittuneet ja kuulokin lähes olematon. Mutta hyväntuulinen se oli ja aina innostunut. Ehkä myönteinen luonteenlaatu piti sen terveenä. Se ei ollut pitkän elämänsä aikana sairastanut nimeksikään. Se eli tunteillaan, totteli vain silloin kun katsoi sen aiheelliseksi. Luki ihmisten mielialoja jo paljon ennen kuin he itse tiesivät niistä mitään. Hankki pikkuhiljaa ja huomaamatta itselleen lisää oikeuksia käyttäen vanhuutta hyväkseen. Ehkä se muisti koko ruumiillaan, tiesi mihin tämänkaltaisen tien aaltoilu johtaa. Ja hajuaisti sillä ilmeisesti toimi kaikkia muita aisteja korvaten.

– Kohta ollaan perillä, kohta tullaan, Anna Maria sanoi.

Koira työnsi kuononsa hänen käsivartensa alle ja töni sitä kuin hoputtaen.

Täällä tie palveli ihmistä, Anna Maria oli monta kertaa ajatellut. Muualla se palveli kaupunkia, autoja ja insinöörejä, liikenneyhteyksiä ja instituutioita, edellytti aikatauluja ja tähtäsi ajan voittamiseen, ja aikaa voittaessaan aiheutti kiirettä ja talutushihnassa kulkemisen tunteen. Vapaus edellyttää aina hie-man epäjärjestystä ja suunnittelemattomuutta, siinä on myös luovuuden ydin, hän filosofoi auton hypähdellessä suon kohdan oikukkaalla tienpätkällä, joka routii kauan ja jota tulvat huuhtelivat keväisin ja syksyisin. Oikealla talo jonka isäntä viime kesänä vesakkomyrkyä tienvarsille ruiskuttaessaan oli turmellut puolet kotikoivustaan. Toinen puoli lehti, toinen ojenteli kuolleita oksiaan kuin sanoakseen: Onhan niillä yhä muistoarvoa.

Anna Maria oli lähettänyt keväällä tielautakunnan kokoukseen vetoimuksen ettei vesakkomyrkyä enää käytettäisi, maininnut tutkimustuloksista ja korostanut myös kauneuden merkitystä; tuntenut äkkiä suurta tyydytystä rohjetessaan tehdä niin; saa nähdä miten käy.

Juuri kun tien kavetessa olisi odottanut viimeistenkin elonmerkkien häviävän kylä muuttui eläväksi. Pellot aukenivat tien molemmin puolin metsän vetäytyessä kunnioittavasti laitamille pitkien kiviaitojen taakse: tasaisten peltojen hinta maksettuna hiellä ja hammasten kiristyksellä; valkea rakenus, pihassa pihlaja ja velvollisuudentuntoisen rähinän nostava pystykorva.

Tie kulki ennen lopullista metsään uppoamistaan kahden talon pihan läpi, palveli varta vasten juuri näitä taloja niin kuin tien kuuluikin tehdä. Aitan seinässä oli rivi postilaatikkoja, jokainen erikokoinen, erivärinen ja eri suuntaan kallellaan.

Anna Maria pysäytti auton aitan päätyyn postilaatikkojen kohdalle.

Ketään ei näkynyt pihalla, vain pystykorva syöksähteli raivoisasti haukkuen juoksulangassaan.

– No terve Nalle, Ruska hiljaa, älä sinä, ei nosteta elämää, mitä naapuri, Anna Maria puheli vuoroin molemmille koirille.

Ennen oli Ruska vastannut Nallelle monin verroin möreämällä haukulla, mutta nyt se tyytyi vain haistelemaan ilmaa sieraimiaan liikutellen, vingahteli levottomasti ja läähätti kuin viimeistä päivää.

– Älä sinä kiihdy, antaa Nallen hoitaa omat velvollisuutensa, ota sinä rauhallisesti.

Anna Maria repäisi muistilehtiönsä jäykästä takakannesta palasen ja astui ulos autosta ottaakseen mittaa postilaatikon nimikyltin kohdalta; joka syksy hän vetäisi lähtiessä nimensä pois sen syvennyksestä ja joka kevät hän upotti sen takaisin siihen: tästä minun kesäni alkaa. Hän repi lehtiön kannen sopivan levyiseksi, sen piti olla juuri eikä melkein mahtuakseen syvennykseen ja ollakseen putoamatta pois. Kokeiltuaan sitä kerran hän kirjoitti siihen nimensä tarpeettoman isoin kirjaimin, tänäkin kesänä, vaikka oli juuri ajatellut että

vähempikin riittäisi. Asetettuaan lapun paikoilleen hän katsoi sitä vielä auton ikkunasta kuin kysymys olisi ollut korkeasti taiteellisesta aikaansaannoksesta. Nimi loisti korkein kirjaimin kirjoitettuna varmaan navetan ovelle saakka, Petäikön emäntä huomaisi sen iltatylpsylle mennessään, Kontti-Armas ajaessaan mopollaan ohi verkkoja ja katiskoita katsomaan, Rautiaisen väki viedessään maitoja tienvarteen ja Elisa Saavalainen mennessään kirkasvärisessä kävelypuvussaan kaupunkiin. Anna Maria olisi taas yhtäkkiä olemassa täällä nimeltä mainittuna postilaatikon omistajana, tien osakkaana, kerran-tunnetusti kovaäänisen koiran haltijana, kylän vakituksena osavuosisuokaana, yhtenä niistä muutamista yksityisistä ihmisistä joita tämän seudun asiat koskettivat muutenkin kuin rahallisessa mielessä. Yhtenä jonka elämää tämä oli.

Joka kerta hänen ajaessaan näiden kahden viimeisen vierekkäin sijaitsevan talon – Petäikön ja Rautiaisen – pihojen läpi hänen teki mieli juosta sisään, repäistä tuvan ovi auki ja huutaa: – Minä olen tullut! Olen täällä taas! Niin se talvi luiskahti. Mitä teidän elämäänne kuuluu? Hyvää kesää teille! Hyvää ja onnellista!

Ja hän tiesi, että hän aivan hyvin olisi voinut tehdäkin sen, hänet olisi otettu sydämellisesti vastaan. Mutta alkuaikojen ujoudesta, siitä tunteesta joka syntyi kun joutui ajamaan toisten pihan läpi, olkoonkin että kysymyksessä oli ties mikä virallinen karttatie, molemminpuolisesta hienotunteisuudesta, pelosta että häiritsisi – kaikesta tästä oli vuosien kuluessa muodostunut tapa, että tervehdittiin vasta silloin kun satuttiin pihalle yhtäkaaa. Ja ennen pitkäähän sitä satuttiin.

Niinpä, katsottuaan vielä kerran Petäikön ikkunoihin ja ikkunoilla helottaviin kukkiin ja vilkaistuaan toistamiseen navetan suuntaan Anna Maria lähti jatkamaan matkaa pystykorvan yhä rähistessä ja antoi auton vierä hiijalleen alas

jyrkkää kivistä mäkeä, ohi notkelman ja notkelmassa olevan kaivon ja saunan ja kaasutti sitten päästäkseen toista jyrkkää rinnettä ylös, mäelle jossa Rautiaisen talo seisoi isojen pihlajien ja koivujen katveessa punakeltainen pääty tielle päin navetan jäädessä tien toiselle puolen. Tuntui että tie oli syntynyt hevosella köröteltäväksi vanhan karjapolun pohjalle. Auto oli täällä kuin mikään vieras eläin, koloradonkuoriainen, varsinkin lähtiessään tunkeutumaan tästä eteenpäin upottavalle pellonreunustielle joka hävisi metsän uumeniin. Tällaisia pihojen läpi kulkevia teitä hän oli aikaisemmin nähnyt vain Karjalassa, kulkenut koulumatkallaan sellaista pitkin.

Mäen päälle päästyään hän huohti helpotuksesta ja kiitti mielessään Jumalaa, Rautiaisen emäntää ja nuorta isäntää, Paavoja. Metsä oli tallella. Sitä ei ollut hakattu. Rungot olivat jostain kauempaa yhtiön mailta. Hän katsoi Rautiaisen ikkunoihin jotka niin kuin menneinäkin kesinä olivat pelakuitten täyttämät. Mikä ilo, mikä huojennus!

Ketään ei näkynyt pihassa. Kuistin ovi oli auki. Portaiden edessä seisoi siniharmaa farmari-Fiat. Rautiaiset olivat käytännössä lähimmät naapurit, sillä Elisa Saavalainen asui järven rannalla syrjässä tältä tieltä ja tavaksi oli tullut että Elisa kävi Anna Marian luona eikä päinvastoin, mistä tapa sitten lienee johtunutkin. Tai kyllä Anna Maria sen tiesi: hän pelkäsi häiritä talojen vakituista elämää, mutta ilahtui jos joku vapaaehtoisesti käveli hänen mökilleen, istui kertomaan kylän kuulumiset, antoi aihetta keittää ylimääräiset kahvit ja kattaa pöydän.

Rautiaisen jälkeen tie vietti jyrkästi alaspäin ohi lehmien piha-aitauksen ja suosta kuivattujen peltojen. Tietä oli korjattu joka vuosi, suo oli niellyt kuormittain kiveä ja hiekkaa, ja vesi söi siihen keväisin ja syksyisin onkaloita juostessaan peltojen halki virtaavaan puroon. Siltarummun kohdalla liikahtelivat isot laattakivet niin kuin ennenkin. Harmaat kiviaidat

reunustivat peltoja joka puolelta; ei tainnut olla kesää jolloin niitä ei kartutettu ja kiviä riitti aina vain kuin maa olisi poikinut niitä. Peltojen jälkeen alkoi metsä. Maailman kaunein metsä.

– Minun metsäni, Anna Maria oli sanonut viime kesänä Ronille. – Katso minun metsääni. Eikö se ole ihana? Minä en halua omistaa sitä, minä haluan että se on olemassa.

Ja Ron oli katsonut ympärilleen ja sanonut: – Gorgeous. It's just gorgeous.

Nyt minä ymmärrän mitä ”gorgeous” merkitsee, Anna Maria oli ajatellut mielessään. Olen aina ihmetellyt sitä ja minä olenkin elänyt täällä sen keskellä. Tätä se on. Gorgeous, hän oli sanonut ääneen, totutellen sanaan.

Ilta-aurinko paistoi vinottain runkojen lomitse niin kuin se oli paistanut silloinkin. Auto nytkähteli puolelta toiselle kulkiessaan tien poikki kasvaneitten juurien yli, ryömi nöyränä tähän valtakuntaan jossa sillä oli niin vähän sanomista, jossa se oli haavoittuva ja terävien kivien armoilla. Rinteessä oleva lähde piti tien kosteana ja pettäväenä ylämäessäkin ja kun tien pohja lopulta muuttui pitäväksi mäen päällä, paksut juuret alkoivat pompottaa autoa kuin huvitellakseen vaikka Anna Maria ajoikin hiljaa kytkintä räähäten, myötäillen kunnioittavasti maaston oikkuja. Kukaan ei osaa ajaa tätä tietä yhtä hyvin kuin minä, tuli hänen mieleensä, mutta sitten hän muisti että iskunvaimentimet oli uusittu, hän oli uskonut lopulta poikien sanaa. Vanha kori natisi ja rusahteli, mutta ei jyskähdellyt pahaenteisesti niin kuin aikaisemmin. Vielähän tällä ajelee monta vuotta, hän ehti ajatella tyytyväisenä kunnes muisti taas äkkiä. Viimeinen kesä tämä oli autolleen, tai ainakin heille yhdessä. Kahdeksas jo kaikkiaan. Tuskin se enää muille kelpaisikaan kuin hänelle jolle se oli vain kulkuneuvo, läheinen jo tosin, kuin vanha kaakkiintunut hevonen; ties mihin räähkkiin

se vieraissa käsissä vielä joutuisi, trimmattavaksi, keinotekois-
sen nuorennuksen kohteeksi, lopun alkua soittelemaan.

Metsämäen toisella laidalla suurten kuusten alla, tien ja kah-
den polun risteyksessä, oli hänen oma yksityinen pysäköinti-
paikkansa niin kuin hän sitä mielessään nimitti, sileä levennys
kuusen, kannon ja kiven välissä, kuin poukama jossa luonto
kulkijaa aikansa koeteltuaan hänet lopulta hyväksyy, levittää
kätensä: Tervetuloa.

Ruska oli noussut metsätien alettua etuistuimelle ja läähätti
ja vinkui siinä yrittäen tunkea päätänsä ulos ikkunan raosta,
kieli tipahtamaisillaan. Auton pysähtyessä se työntyi puoliksi
Anna Marian syliin ollakseen valmiina syöksymään ulos heti
kun ovi raottuisi.

– Sen raatolainen, kynsit minut verille, Anna Maria ehti
sanoa Ruskan ponkaistessa hänen ylitseen ulos avatusta
ovesta. – Kyllä olisi pitänyt nuorena kouluttaa, koko ajan minä
olen luottanut että vanhana tasaantuu, hän puhisi ääneen syl-
jeskellen häntäkarvoja suustaan.

Kuin lintukoira ainakin Ruska lähti juoksemaan terävästi
mutkitellen polun yli metsään, mutta kääntyi hetken kuluttua
takaisin ja kävi toteamassa että Anna Maria oli yhä paikoillaan;
nuorempana se oli juossut yli risujen ja piikkilankojen ja paran-
nellut seuraavat päivät voipuneena repeytyneitä haarojaan.

Anna Maria astui ulos autosta ja jäi seisomaan avatun oven
eteen liikahtamatta. Minä olen tullut.

Ja kuin vastaukseksi kajahti lintujen laulu kaikkialta ympä-
röivien kuusten latvoista, oksilta, näkymättömistä, ylimpänä
käki, kukkuu, kukkuu, jostain kallion alla olevan lammen
takaa, äänessä itsevarma riemu jolla se joka kevät avoimesti
kuulutti huiputtaneensa jälleen kerran siivekästä yhteis-
kuntaansa ja julisti häikäilemättä naiivia vapauttaan, kukkuu,
kukkuu.

Tämä hiljaisuus. Hiljaisuutta on se jossa linnun ääni kuuluu ja päivän kohina kiertää puiden latvoissa oksien pidättelemänä, laskeutumatta koskaan saastuttamaan maata ja ilmaa. Tämän kaiken oli Ron ymmärtänyt tullessaan viime kesänä hänen kanssaan tänne, loppuun uupuneena niin kuin hän oli myöhemmin tunnustanut; ei ollut uskaltanut rasittaa Anna Mariaa sillä tiedolla heti alkuun, niin varovasti kannateltava kuin tilanne siinä vaiheessa muutenkin oli.

Anna Maria muisti miten hän itse oli jännittänyt, miten hän oli halunnut selittää Ronille jokaisen puun ja juuren. Tämä on kaunis, hyvin kaunis, minä pidän siitä, hän oli hokenut, ikään kuin siitä itse asiassa olisi ollut mitään apua jos mies olisi kerta kaikkiaan vierastanut metsää ja primitiivisiä oloja. Siellä on todella primitiivistä, Anna Maria oli sanonut, oletko sinä valmis... Ja Ron oli sanonut: – Olen. Ja niin he olivat tulleet tänne viime kesänä. Uskaltaneet. Anna Maria oli alkuun puolustellut katajien kasvutapaakin; täällä Suomessa, hän sanoi, ne kasvavat milloin mitenkin, ovat käkkyräisiä ja joskus kuolevat ilman syytä, siellä Kanadassa varmaan...

Ja he olivat menneet katsomaan hakkuualueita, silmänkantamattomiin ulottuvia raiskattuja aukeita, ja Anna Maria oli suomalaisena joutunut ottamaan niskoilleen koko katastrofin, tuntenut yhteistä syyllisyyttä, ja Ron oli sanonut vakavalla äänellä: – Tätä ei olisi voinut tapahtua Kanadassa.

Anna Maria sulki silmänsä ja avasi ne taas, sulki ja avasi. Totta se oli. Hän oli tullut viettämään viimeistä kesäänsä täällä, yksin koiransa kanssa, niin kuin ennenkin. Sen jälkeen hänen elämänsä muuttuisi. Niin hän oli päättänyt. Vai elämäkö se oli päättänyt hänen puolestaan, johdattanut hänet tähän vaiheeseen? Minun elämäni muuttuu vielä kerran, hän oli ajatellut. Viimeisen kerran. Tai ei: viimeistä edellisen kerran.

Hän muisti kuinka jokin merkillinen valmius oli kasvanut hänessä kauan ennen kuin hän tiesi Ronista mitään. Ron oli astunut kuin valmiiseen asetelmaan, täyttänyt paikan joka oli jo olemassa häntä varten, sopinut siihen hyvin; miten hyvin!

Riemu vihlaisi sydämalassa – ei, joka puolelta se koppasi kiinni ja puristi syliin; hän oli unohtanut miten hyväilläään, mitä kaikkia paikkoja ihmisessä on otettavaksi käsiin, hellittäväksi, hän oli unohtanut olevansa täynnä jäseniä joissa on tunto tallella, hermonpäitä jotka heräävät kun niitä kosketellaan, kireitä lihaksia jotka laukeavat ja asettuvat lepoon kun niitä sivellään ja tunnustellaan; kun ne tunnustetaan. Hän oli oppinut uusia sanoja, ”fondle” ja ”cuddle”, ja sen mikä ero niillä käytännössä on. Ja hän oli puhunut Ronille ikivanhasta turhaan kuulutetusta ideastaan yhdistää kieltenopetus sukupuolivalistukseen. Ja he olivat nauraneet; Anna Marialla oli ollut lopulta pallea kipeänä. Syksyllä hän oli opettanut sanat kolmasluokkaisille, kevääseen mennessä joka luokalla, ja uudistettavaan oppikirjaankin, työhön joka hänellä oli mukana, hän aikoi ne ujuttaa.

Ja tässä hän nyt seisoj painamassa jo mieleen kaikkea, muistaakseen sitten. Vaikka koko kesä oli vielä edessäpäin ja hänellä oli runsaasti aikaa. Hän ehtisi saapua tänne vielä monta monituista kertaa kävisipä hän lähimmässä kaupungissa kuinka harvoin tahansa, hän ehtisi haistella tämän metsän niin ettei mikään koskaan pyyhkisi sitä mielestä pois; tuoksuthan ne kaikkein elävimpin palauttavat muistoja mieleen...

Hän sävähti sanaa ”muisto”. Se oli huonosti valittu. Ei kannattanut pysähtyä sen kohdalle. Ei hän ollut sitä tyyppiä joka laahaa muistoja mukanaan. Hän suo itselleen tunteita, tunne-elämyksiä, jopa kieriskelee niissä, mutta muistoihin hän ei takerru, ei riipu elämänsä menneissä vaiheissa muuta kuin sen ajan jonka luonto tarvitsee kasvaakseen tallatun alueen

umpeen; luonto ja ihmisluonto, molemmat vaativat aikansa, ovat kunnioitettavia ja suojeltavia asioita. Tämä maisema ei voi koskaan olla minulle muisto, minä omistan sen omistamatta ja niin kauan kuin minä olen, se on minussa; se ei ole osa minua, vaan minä olen osa sitä.

Hän otti ruokakassit ja kirjoituskoneen autosta; makuuvaatteet, kirjat ja kaljapullot hän hakisi myöhemmin, ilta-askareikseen, saisi aiheen kulkea loppumatkan moneen kertaan, sielu ehtisi perille.

– Ruska se, Ruska tänne! Mennään.

Koiran kuulo oli selvästi huonontunut. Vai oliko Ruska tullut vaiheeseen jolloin se lopultakin teki mitä tahtoi ja katsoi milläkin hetkellä parhaaksi? Se hukalehti puiden alla Anna Mariasta välittämättä ja jostain syystä Anna Maria koki sen käyttäytymisen loukkaavaksi juuri nyt: hän olisi halunnut Ruskan juoksevan edestakaisin edellään, poukkipan hänenkin puolestaan. Toisaalta hän itse huomasi unohtavansa Ruskan olemassaolon pitkiksi ajoiksi toisin kuin ennen. Ai mutta minullahan on koira, se muuttaa asian, en voi jättää sitä yksin, se on otettava mukaan tai järjestettävä johonkin.

Viime keväänä Ron oli katsonut aiheelliseksi muistuttaa häntä etukäteen kirjeessä: ”Ikävä kyllä, minä olen yhä surkean allerginen koirille, siltä varalta ettet sattuisi muistamaan...”

Kukaties hän ei olisi iloltaan ja jännitykseltään muistanutkaan; se olisi ollut kohtalokkaampaa kuin saattoi kuvitella. Ron oli kertonut sairastaneensa kerran kuusi viikkoa erään ystävänsä lemmikkiä, norsunkokoista Englannin vanhaa lammaskoiraa, joka oli järjestetty näkymättömiin vain muutamaa hetkeä liian myöhään.

”Koiraa on yhä elossa”, oli Anna Maria kirjoittanut, ”mutta voidaan toimittaa pois...” – hän muisti etsineensä sanoja eikä

Häätanbussa ihminen
ja luonto ovat yhtä.

Anna Maria viettää kesäänsä metsämökissä vanhan koiransa kanssa. Syksyllä hän jättää idyllin ja siirtyy ulkomaille.

Yksinäisten vuosien jälkeen Anna Maria on päätenyt valitsemaan läheisen suhteen mieheen, jonka rinnalla häntä odottaa uusi elämä uudessa ympäristössä. Melkein seikkailu.

Tämä kesä on viimeinen myös vanhalle uskolliselle koiralle, Anna Marian vakitukselle seuralaiselle. Romaani kuohuu maiseman värejä ja vivahteita, elämyksiä ja tunnetta.

Häätanhu ilmestyi ensimmäisen kerran 1973
ja sen itsenäinen jatko-osa *Unta vain* 2007.

EEVA KILPI (1928–2026) oli rakastettu kirjailija, mielipidevaikuttaja ja kotimaisen kirjallisuuden merkittävimpiä hahmoja.

	 9 789510 536117
www.wsoy.fi	84.2 ISBN 978-951-0-53611-7